

Meerdere generaties dicht bij elkaar

De mantelzorgwoning: wonen in de tuin

In mei 2008 is de eerste verplaatsbare mantelzorgwoning in Nederland geplaatst. Inmiddels wonen tientallen ouders in een dergelijke woning bij hun kinderen in de tuin. Voor gezelligheid, ondersteuning en vaak om opname in een zorginstelling te voorkomen. Tientallen andere families bereiden de plaatsing van een mantelzorgwoning voor. Wat beweegt deze mensen en wat zijn hun ervaringen?

R. (Ruud) Dirkse, PasAan, Naarden

AMERSFOORT

Mevrouw Kievits woont bij haar dochter Annemiek, diens man en twee kinderen in Amersfoort in de tuin. Hiervoor woonde zij alleen in een eigen ruim appartement in Zwijndrecht. Door lichamelijke beperkingen kwam zij bijna niet meer buiten, want dat was in die woning erg lastig. Annemiek vond dit vervelend en wilde wat terugdoen voor

haar moeder die vroeger vaak voor haar klaar gestaan had. Mevrouw Kievits leek het ook wel wat om in de buurt van Annemiek en haar gezin te komen wonen. Gezellig, maar toch een aangepaste woning. De mantelzorgwoning van mevrouw Kievits heeft als extra voorzieningen ondermeer een aangepaste keuken, een sta-op toilet en elektrische bedienbare deuren met afstandsbediening. Vanwege de privacy

van beide huishoudens zit de voordeur van mevrouw Kievits aan de achterkant van de tuin en is daar een speciaal toegangspad voor haar aangelegd. Ook zijn er vanaf het begin goede afspraken gemaakt over het zo dicht bij elkaar wonen. Zo eten zij één keer per week samen, maar de rest van de week zorgen beide huishoudens voor hun eigen eten. Annemiek helpt haar moeder dagelijks met de steunkousen, maar de rest van de zorg wordt door anderen gegeven. De kleinkinderen vinden het leuk om af en toe een spelletje met oma te doen of een kopje thee te drinken. Loopt het op het werk een keer uit bij Annemiek of haar man, dan weten de kinderen dat ze altijd bij oma langs kunnen. Wie weet zit die dan wel lekker in de tuin van het zonnetje te genieten.

EINDHOVEN

De eerste mantelzorgwoning stond in Eindhoven. Hier woonde mevrouw Bakers in de tuin bij haar zoon Ber en diens gezin. Eind 2010 is mevrouw Bakers overleden en enkele maanden later is deze woning verplaatst naar een volgende familie, in Veldhoven. In 2008 ging het vanwege haar dementie in haar eigen etagewoning niet meer, vooral om veiligheidsredenen. Haar kinderen gingen meermaals per dag bij haar langs. Het verpleeghuis wilden zij niet, vanwege de ervaringen met hun vader. Gedurende drie jaar woonde mevrouw Bakers vervolgens bij haar zoon Ber en diens vrouw Joke in de tuin. Zij is er aanvankelijk zelfs op vooruit gegaan en dat

is bij een ziekte als dementie heel bijzonder. Omdat zij voor haar dementie ook al vaak bij Ber en Joke op visite ging was hun huis en tuin voor haar een vertrouwde omgeving. De speciale voorzieningen die hier zijn aangebracht, waren onder meer: camera's die zowel door de thuiszorg als de familie bediend kunnen worden en waarvan de beelden op afstand bekeken kunnen worden, diverse sensoren die bewegingen waar kunnen nemen en gekoppeld zijn aan een alarmeringssysteem en een sleutelkuis zodat thuiszorgmedewerkers er altijd in kunnen. Ber en Joke besteedden veel tijd aan de begeleiding van mevrouw Bakers. Zij merkten dat ze dat fijn en vertrouwd vond. Dat gaf veel voldoening. Toch ervoeren Ber en Joke de mantelzorg als ontlastend; zij wisten nu altijd hoe het met hun moeder was en hadden veel minder reis- en regeltijd nodig. Ook achteraf waren zij heel blij met hun beslissing om de mantelzorgwoning in hun tuin te laten plaatsen.

MEER GENERATIES BIJ ELKAAR

In Nijmegen heeft mevrouw Ballegooij haar eigen woning, waar zij bijna vijftig jaar in gewoond heeft, aan haar dochter verkocht. Het huis werd onder andere te groot om zelf schoon te houden. Door fysieke beperkingen werden veel kamers niet gebruikt. Haar dochter Ineke woont nu met haar man en twee kinderen in het ouderlijk huis. Haar moeder woont in een mantelzorgwoning in 'haar eigen tuin'. Deze mantelzorgwoning is helemaal aangepast aan haar fysieke beperkingen en haar rolstoel. Ook Ineke heeft minder reis- en regeltijd voor ondersteuning van haar moeder. In Nijmegen is het nu een gezellige boel. Men loopt vaak en makkelijk bij elkaar binnen. Eén van haar kleinzoons komt regelmatig bij oma logeren of oefenen met zijn gitaarspel. In Lisserbroek woont mevrouw Meijer bij haar dochter Wendie, diens man Daan en hun twee zoons in de tuin. Mevrouw Meijer woonde hiervoor in een grote etagewoning in Amsterdam. Ze liep met een stok en heeft lichte hartklachten. De trap om haar woning uit te komen werd een steeds grotere barrière. Daardoor kwam ze weinig buiten, meestal alleen maar als één van haar kinderen er was. Nu zij in Lisserbroek woont, is zij heel actief in de tuin. Ook maakt zij regelmatig wandelingen. Fysiek is ze hierdoor sterker geworden en haar stok gebruikt zij niet meer. Omdat zowel Wendie als haar man een baan hebben, springt mevrouw Meijer regelmatig even bij om haar kleinzoons op te vangen na schooltijd. Juist door bij elkaar te gaan wonen, kunnen beide huishoudens veel voor elkaar betekenen. In Doetinchem verhuurt mevrouw Vinkenburg haar eigen huis aan haar kleindochter en

woont zij zelf in een mantelzorgwoning daarachter. In tegenstelling tot alle andere mantelzorgwoningen, staat deze niet los maar is de mantelzorgwoning via een speciaal aangelegde verbindingsgang verbonden met de hoofdwoning. De verhuizing was nodig, omdat mevrouw Vinkenburg van de trap van haar woning was gevallen en daarna enige tijd in een zorghotel verbleef. Dat was geen goede structurele oplossing. Haar kleindochter en man trokken samen met hun kleine kinderen in de woning van mevrouw Vinkenburg en verlenen nu zo nodig tal van hand- en spandiensten.

NIET ALLEEN VOOR OUDEREN

De meeste mantelzorgwoningen worden bewoond door senioren, die in de omgeving van hun kinderen gaan wonen. In Deventer is het precies andersom. Toen de mantelzorgwoning daar geplaatst werd, waren de bewoners Tamara en Rik beiden begin 20. Tamara heeft taaislijmziekte. Daardoor is gezonde lucht voor haar heel belangrijk, loopt zij regelmatig met zuurstof en is zij snel moe, waardoor zij soms een rolstoel gebruikt. De mantelzorgwoning was voor Rik en Tamara een mooie oplos-

sing, omdat die precies tussen de ouders en schoonouders geplaatst is. Bovendien zorgt de geavanceerde verwarming en koeling met de luchtwarmtepomp ervoor dat er een gezond binnenklimaat is, mede dankzij het ingebouwde pollenfilter. Inmiddels heeft Tamara een longtransplantatie ondergaan, waardoor haar levensverwachting fors gestegen is. Bijzonder in deze casus is dat de gemeente dit zo'n mooie oplossing vond, dat zij het gemeentelantssoen gratis ter beschikking stelde onder het mom: 'dat scheelt ons weer onderhoud en past goed bij ons Wmo-beleid om mensen zo lang mogelijk thuis te laten wonen'.

UIT HET VERPLEEGHUIS

Luuk Schaft was midden dertig toen hij een herseninfarct kreeg. Vervolgens woonde hij meer dan zeven jaar in zorgstellingen. Eerst in een revalidatiekliniek, daarna op een somatische afdelingen van een verpleeghuis. Hierna verhuisde hij naar een ander verpleeghuis, met een speciale 'jongerenafdeling'. Dit betekende dat hij niet meer tussen de 80-jarigen maar tussen de 60-jarigen woonde. Luuk was hier niet gelukkig. Daarom braken zijn broer Gerard

WAT IS EEN MANTELZORGWONING?

Voorkomen dat een verblijf in een verpleeg- of verzorgingshuis nodig wordt, wie wil dat niet? De mantelzorgwoning, zoals die ontwikkeld is door PasAan uit Naarden, kan hier wellicht voor zorgen. De mantelzorgwoning is een huis gemaakt van traditionele bouwmaterialen, dat dankzij een extra toegevoegd stalen frame verplaatsbaar is. De belangrijkste voordelen zijn:

- de woning kan komen te staan op een zeer wenselijke plek; in de nabijheid van familie, oftewel het eigen sociale netwerk. Bijvoorbeeld voor senioren in de tuin van hun kinderen of geheel of gedeeltelijk in een nabij gelegen plantsoen;
- dankzij de verplaatsbaarheid van de mantelzorgwoning 'verhuist' de woning na gebruik naar een volgende locatie.

De eventueel benodigde zorg wordt gegeven door een combinatie van familieleden en professionele thuiszorg. Toch is er privacy, omdat het gaat om een volledig zelfstandige woning; je wordt als het ware burens met je familie.

In de praktijk blijkt het niet te gaan om uitstel van opname in een zorginstelling, maar om afstel. Dit komt onder andere door de vele aanwezige (zorg)voorzieningen en hulpmiddelen. Zo gebeurt het verwarmen en koelen met behulp van een milieuvriendelijke luchtwarmtepomp, wat een gezond en prettig binnenklimaat oplevert. Een gewoon toilet is zo vervangen door een sta-op toilet en/of een toilet met ingebouwde doucheföhninstallatie. Veel is met afstandsbedieningen bedienbaar. Voor veel voorzieningen geldt: in het begin is het luxe, later noodzaak. In het begin is de mantelzorgwoning een 'gewone' woning, maar zo nodig wordt het totale niveau aan voorzieningen in de loop der tijd veel hoger dan in een verpleeghuis. Ook financieel is een mantelzorgwoning een aantrekkelijk alternatief ten opzichte van een opname in een zorginstelling. Dankzij de hoge bouwkundige staat, de flexibele voorzieningen en de herinzetbaarheid is de mantelzorgwoning waardevast. Daardoor wordt de mantelzorg in de regel door particulieren zelf aangeschaft. Maar inmiddels hebben ook diverse woningbouwverenigingen al mantelzorgwoningen in hun bezit, die zij verhuren als een soort 'verplaatsbare aanleunwoning'. In geval van wonen in een zorginstelling leveren veel mensen een aanzienlijk deel van hun AOW en pensioen in als eigen bijdrage. Deze kosten zijn vaak hoger dan de eigen bijdragen en financieringskosten in geval van een mantelzorgwoning. En de gezelligheid van naast elkaar wonen is natuurlijk niet eens in geld uit te drukken.

Meer informatie: www.pasaan.nl

en diens vrouw Corrie een schuur naast hun huis af en lieten hier een mantelzorgwoning plaatsen. De opening was een groot feest! Inmiddels maakt Luuk met zijn scootmobiel regelmatig ritjes door de omgeving en gaat hij zelfstandig naar de sportschool om zijn spieren zo sterk mogelijk te houden.

■ SNELHEID SOMS GEBODEN

De meest recent geplaatste mantelzorgwoning staat in Spijk. Mevrouw Blom is door vele tia's (kleine hersenbloedingen) achter elkaar soms ernstig in de war en bovendien is haar gezichtsvermogen aangetast. Mede om die reden is zij na de laatste wat zwaardere tia opgenomen in een verpleeghuis. Zij en haar man vonden dit verschrikkelijk. Het zijn echte buitenmensen. Bovendien werd door deze situatie het echtpaar, dat al tientallen jaren samen is, uit elkaar getrokken. Meneer Blom bleef thuis wonen en ging meerdere keren per dag bij zijn vrouw op visite. Hun dochter kon dat niet aanzien. Daarom regelde zij samen met haar man een mantelzorgwoning bij hun in de tuin om zo snel mogelijk een einde te maken aan deze tijdelijke verpleeghuisopname. Dat is gelukt. De kerst van 2011 hebben meneer en mevrouw Blom samen doorgebracht in hun nieuwe huis.

Deze plaatsing kon redelijk snel gaan. Hierbij heeft meegespeeld dat het kabinet heeft aangekondigd dat het plaatsen van mantelzorgwoningen in de toekomst in de regel vergunningsvrij wordt. Vooruitlopend hierop

heeft de gemeente al een simpelere en verkorte procedure toegepast en een bijzondere tijdelijke vergunning gegeven, die onder invloed van de nieuwe regels, straks vanzelf een langere looptijd krijgt.

ACIN

FlowFinder[®] MK

Volautomatische luchtdebietmeter

met volledige en geëxtrapoleerde nuldrukcompensatie

m³/uur

- MEETBEREIK TOT 850M³/UUR
- NAUWKEURIG EN REPRODUCEERBAAR
- EENVOUDIG TE BEDIENEN
- LICHTGEWICHT
- ZEER SNEL
- OPLAADBARE ACCUSET (GOED VOOR 8 UUR METEN)

Kijk voor meer informatie op www.acin.nl

acin instrumenten

ACIN

tel 070 3070703

fax 070 3070938

info@acin.nl

www.acin.nl